

رابطه تجربه قربانی شدن سایبری با خود آسیب رسانی در دختران نوجوان با نقش میانجی تحمل پریشانی

یاسمن خاکپاش^۱، عاطفه شکبیا راد^۲،

و مهناز مجیدی^۳

دوران نوجوانی، دوره ای مهم و متمایز در رشد و تکامل اجتماعی و روانی فرد به شمار می رود. یکی از بحران ها و چالش های این دوران، خود آسیب رسانی است که آسیب های روانی، اجتماعی زیادی بر جای می گذارد. هدف پژوهش حاضر تعیین رابطه تجربه قربانی شدن سایبری با خود آسیب رسانی با نقش میانجی تحمل پریشانی در دختران نوجوان بود. برای این منظور طی یک پژوهش توصیفی از نوع همبستگی ۳۵۵ نفر از دانش آموزان دختر ۱۵ تا ۱۸ سال مدارس دولتی مقطع دوم متوسطه شهر تهران در سال ۲۰۲۵ با روش نمونه گیری در دسترس انتخاب و از نظر خود آسیب رسانی، قربانی شدن در فضای مجازی و تحمل پریشانی مورد ارزیابی قرار گرفتند. نتایج همبستگی و تحلیل مسیر نشان داد که رابطه معناداری بین تجربه قربانی شدن سایبری و تحمل پریشانی با خود آسیب رسانی وجود دارد. نتایج تحلیل مسیر نشان داد مدل نقش میانجی تحمل پریشانی در رابطه بین قربانی شدن سایبری با خود آسیب رسانی دانش آموزان دختر از برازش خوبی برخوردار است و تجربه قربانی شدن سایبری بصورت مستقیم و غیرمستقیم با میانجیگری تحمل پریشانی با خود آسیب رسانی دانش آموزان دختر رابطه دارد. یافته های این مطالعه، اهمیت تحمل پریشانی هیجانی را به عنوان یک عامل محافظتی در زمینه قربانی شدن سایبری و خود آسیب رسانی برجسته می کند.

واژه های کلیدی: رفتار خودآزاری، قلدری سایبری، پریشانی روانی، دانش آموزان.

مقدمه

دوره نوجوانی با آسیب پذیری های بین فردی و درون فردی بیشتری مشخص می شود که نوجوانان را در معرض خطر بیشتری برای ابتلا به خود آسیب رسانی قرار می دهد. در واقع، خود آسیب رسانی می تواند به عنوان یک راهبرد ناسازگارانه برای مقابله با رویدادهای استرس زا و تنظیم احساسات مورد استفاده قرار گیرد (دلوکا و همکاران، ۲۰۲۳). انجمن بین المللی مطالعه خودآزاری (۲۰۲۴)،

۱ گروه روانشناسی بالینی، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

۲ گروه روانشناسی بالینی، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران (نویسنده مسؤول) atefeh.shakibarad@iau.ac.ir

۳ گروه روانشناسی بالینی، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

خودآزاری را به عنوان آسیب عمدی و خود خواسته به بافت بدن بدون قصد خودکشی و برای اهدافی که از نظر اجتماعی یا فرهنگی مجاز نیستند تعریف می کند. رفتارهای خود آسیب رسان به لحاظ نظری به دو دسته مجزا طبقه بندی می شوند: الف) خود آسیب رسانی غیرخودکشی، شامل آسیب عمدی و مستقیم به بافت بدن بدون هدف خودکشی، ب) اقدام به خودکشی به عنوان تلاش عمدی برای پایان دادن به زندگی (بائو و همکاران، ۲۰۲۴).

نمونه های گزارش شده رایج از رفتارهای خود آسیب رسان شامل ضربه زدن به خود، دخالت در بهبود زخم، نیشگون گرفتن، گاز گرفتن و خاراندن شدید است (راینهارت و همکاران، ۲۰۲۵). این پدیده بالینی در چند سال گذشته به دلیل افزایش نرخ، توجه فزاینده ای را به خود جلب کرده، بیشترین شیوع خود آسیبی و رفتارهای مرتبط با خودکشی در میان زنان و نوجوانان ۱۶ تا ۱۷ سال گزارش شده است (احمد و همکاران، ۲۰۲۳). نتایج مطالعات مختلف در ایران حاکی از شیوع خود جرحی بدون خودکشی بین ۴۰/۵-۳/۴ درصد گزارش شده است (ایزکیان و همکاران، ۲۰۱۸).

عوامل متعددی با رفتارهای خود آسیب رسان در نوجوانان مرتبط است یکی از این عوامل قربانی شدن قلدری سایبری می باشد (انواری و منصوری، ۲۰۲۳؛ دروینا و همکاران، ۲۰۲۳؛ احمد و همکاران، ۲۰۲۳). افزایش مواجهه با رسانه های مجازی در میان جوانان می تواند مشکلات جدی ایجاد کند، زیرا خطر تبدیل شدن به یک قربانی سایبری را افزایش می دهد (آیزنکوت، ۲۰۲۲). قربانی سایبری شدن به هدف قرار گرفتن در معرض تجاوز از طریق دستگاه های الکترونیکی، عمدتاً تلفن های همراه و اینترنت اشاره دارد و می تواند اشکال مختلفی داشته باشد، قربانی سایبری شدن بصری: شامل انتشار تصاویر یا ویدیوهای توهین آمیز یا آزاردهنده است. قربانی سایبری شدن کتبی: شامل دریافت تماس های تلفنی، پیام ها یا نظرات کتبی تهدیدآمیز یا توهین آمیز است. طرد آنلاین: به طرد شدن از یک گروه، معمولاً در شبکه های اجتماعی یا پیام رسان های فوری اشاره دارد (مولرو خورادو و همکاران، ۲۰۲۵).

تأثیر منفی روانی قلدری سایبری اغلب باعث می شود قربانیان منزوی تر شوند. علاوه بر این، ناشناس بودن اینترنت، ترس قربانیان را تشدید می کند و شناسایی متجاوزان را مبهم می کند (ژانگ و همکاران، ۲۰۲۵). رستم آبادی و همکاران (۲۰۲۴) عنوان نمودند که قربانی قلدری سایبری شدن، با تلاش برای خودکشی، افکار خودکشی، آسیب به خود، کاهش سلامت روان، آسیب دیدگی غیرقابل تحمل در مدرسه، حمایت کمتر خانواده و عملکرد تحصیلی ضعیف همراه است. در همین راستا، دروینا و همکاران (۲۰۲۳) نیز بیان نمودند دانش آموزان قربانی قلدری آنلاین، از روش های خود

آسیب رسان بیشتری نسبت به همسالان غیر درگیر خود استفاده می کنند. بررسی تفاوت های جنسیتی نیز نشان داد دختران بیشتر قربانی قلدری هستند.

پژوهشگران بر اهمیت و ضرورت شناسایی سازوکارهایی تاکید می کنند که مسیر میانجیگری بین قربانی شدن سایبری و خود آزاری غیر خودکشی را در میان نوجوانان تعدیل می کنند (وانگ و همکاران، ۲۰۲۱). تحمل پریشانی، اخیراً به عنوان یک ساختار امیدوار کننده ظهور کرده است که بینش های جدیدی را در مورد سازوکارهای روانشناختی زیربنایی رفتارهای خودآزاری ارائه می دهد (اکبری و همکاران، ۲۰۲۴). و بعنوان یکی از برجسته ترین عوامل مؤثر در رفتارهای خود آسیب رسان نوجوانان، محسوب می شود که با رفتارهای آسیب به خود رابطه منفی و معنادار دارد و قادر به پیش بینی آن است (فرجی و همکاران، ۲۰۲۳؛ صفارپور و همکاران، ۲۰۲۳؛ عباسی آبرزگه و همکاران، ۲۰۲۳).

از سوی دیگر، یافته های پژوهشی بر اهمیت تدوین راهبردهایی برای بهبود انعطاف پذیری روانی نوجوانان به عنوان ابزاری برای تقویت تاب آوری آنها در مواجهه با قلدری سایبری و پیامدهای عاطفی آن تأکید می نمایند، زیرا ممکن است، نوجوانان قربانی فضای مجازی، برای رهایی از الگوهای ناکارآمد عاطفی و فکری مشکل داشته و اجازه دهند این الگوها رفتارشان را هدایت کنند و از دستیابی به اهداف ارزشمند در زندگی خود دور شوند (مولرو خورادو و همکاران، ۲۰۲۵). تحمل پریشانی بعنوان یکی از این راهبردها، می تواند رفتارهای قلدری دانش آموزان را پیش بینی نماید (خورسند خطیبانی و همکاران، ۲۰۲۱).

تحمل پریشانی به عنوان توانایی فرد در مقاومت در برابر استرس روانی یا تحمل احساسات منفی تعریف می شود (عبداللطیف السید و العریانی، ۲۰۲۴). تحمل پریشانی شامل توانایی مدیریت فعال احساسات شدید به جای اجتناب است و با ایجاد مهارت های تحمل پریشانی، افراد می توانند ابزارهایی را برای مقابله با موقعیت های استرس زا ایجاد کنند که به نوبه خود تاب آوری را ارتقا می دهد (گارنر و کلیمن، ۲۰۲۵). تحمل پریشانی به دو شکل نمایان می شود: یک شکل آن، به توانایی فرد در تحمل هیجانات منفی اشاره دارد و شکل دیگر، تظاهرات رفتاری تحمل حالت های درونی ناخوشایندی است که به وسیله موقعیت های مختلف تنش زا فراخوانده می گردد (وب و همکاران، ۲۰۲۰).

تحمل پریشانی بالا (توانایی تحمل مؤثر ناراحتی روانی) پیامدهای مثبت سلامت جسمی و روانی را پیش بینی می کند، کسی که تحمل پریشانی پایینی دارد، ممکن است میزان منفی بودن یک موقعیت را بیش از حد تخمین بزند و این می تواند منجر به اجتناب او از تجربیات بالقوه مفید به دلیل ترس از

ناراحتی شود (لارازابال و همکاران، ۲۰۲۲). یافته های پژوهشی نیز گویای این مطلب است که، افراد با سطوح پایین تحمل پریشانی، ممکن است رفتارهای خودآزاری بیشتری را تجربه نمایند (اکبری و همکاران، ۲۰۲۴).

با توجه به مطالب بیان شده، از آنجا که خودآزاری در جوانان تا حد زیادی در درون جامعه پنهان مانده است بنابراین ارائه مداخلات به موقع و هدفمند یک چالش کلیدی برای پزشکان و افرادی است که در حوزه وسیع تر سلامت روان جوانان کار می کنند (مک ماهون و همکاران، ۲۰۲۳). علاوه بر شیوع روبه افزایش این رفتار، مساله نگران کننده دیگر، پنهانی بودن این پدیده است. مطالعات نشان داده که تعداد زیادی از نوجوانان دارای رفتارهای پرخطر به شکل پنهان هستند که باید شناسایی شده و مداخله مناسب انجام شود (پودل و همکاران، ۲۰۲۲). لازم به ذکر است که، پدیده خود آسیبی در نوجوانان برای نظام بهداشتی کشور پر هزینه بوده و از طرفی با معیارهای ارزشی و فرهنگی کشور ما سازگار نیست. لذا شناخت عوامل موثر بر پیش بینی این رفتار جهت تعیین اقدامات پیشگیری و درمانی می تواند راهگشا باشد (مطلع و همکاران، ۲۰۲۴).

از سوی دیگر، قربانی شدن قلدری سایبری نیز در میان نوجوانان، یک نگرانی بهداشت عمومی است که می تواند پیامدهای جسمی و روانی ناگواری را برای دانش آموزان به همراه داشته باشد. بر اساس پژوهش های انجام یافته، این دانش آموزان بیشتر احتمال دارد که مشکلات مربوط به سلامت بدنی از جمله اختلال خوردن، اختلالات خواب و تنش های عضلانی را نسبت به افراد غیر درگیر در قلدری تجربه و گزارش کنند. اما در خصوص پیامدهای روانشناختی قربانی شدن، این دانش آموزان بیشتر در معرض خطر اختلال روانی و روان پریشی، مشکلات مرتبط با سلامت روان قرار دارند و در این میان، نگران کننده ترین وضعیت، احتمال بروز افکار یا حتی اقدام به خودکشی می باشد (اسلام و همکاران، ۲۰۲۲). و در نهایت، بررسی نقش میانجی تحمل پریشانی می تواند بینش های ارزشمندی را در مورد راهبردهای زیربنایی رابطه بین رفتارهای آسیب به خود و قربانی شدن قلدری سایبری ارائه نماید.

با بررسی مطالعات و شواهد پژوهشی موجود، تاکنون پژوهشی به بررسی نقش میانجی تحمل پریشانی در رابطه بین رفتارهای آسیب به خود و قربانی شدن قلدری سایبری نپرداخته، بنابراین امید است این مطالعه بتواند به عنوان نوآوری علمی، اساس و پایه ای در جهت تدوین راهبردهای پیشگیری، مراقبتی و ارتقای سلامت دانش آموزان باشد. در همین راستا پژوهش حاضر به دنبال پاسخ به این سوال است که آیا تحمل پریشانی در رابطه بین تجربه قربانی شدن سایبری با خودآسیب رسانی در دختران نوجوان نقش میانجی ایفا می کند؟

روش

پژوهش حاضر به لحاظ هدف، جزو تحقیقات کاربردی و به لحاظ شیوه گردآوری اطلاعات یک مطالعه توصیفی از نوع همبستگی است. جامعه آماری پژوهش شامل دانش آموزان دختر ۱۵ تا ۱۸ سال مدارس دولتی مقطع دوم متوسطه شهر تهران بود که در سال تحصیلی ۲۰۲۴ مشغول به تحصیل بودند. از این جامعه، ۳۸۳ نفر به روش نمونه گیری در دسترس انتخاب شد و پس از اخذ مجوزهای لازم و بکارگیری انواع راهبردهای استفاده از ظرفیت فضای مجازی، لینک پرسشنامه ها توزیع شد. ملاک های ورود به پژوهش عبارت بود از جنسیت مونث، محدوده سنی ۱۵ تا ۱۸ سال و رضایت آگاهانه. و ملاک های خروج شامل نقص در تکمیل پرسشنامه، تجربه استفاده از فضای مجازی کمتر از ۶ ماه بود. پس از جمع آوری داده ها و بررسی ملاک های ورود و خروج، و همچنین شناسایی داده های پرت، در نهایت پرسشنامه ۳۵۵ دانش آموز تحلیل شد. این پژوهش مطابق با اصول اخلاقی پژوهش های انسانی و با شناسه اخلاق (IR.IAU.SRB.REC1404.062) در وبگاه سامانه ملی اخلاق در پژوهش های زیست پزشکی مورد تأیید قرار گرفت. کلیه مشارکت کنندگان با آگاهی کامل و به صورت داوطلبانه در پژوهش شرکت نمودند و پیش از شروع مطالعه، رضایت نامه آگاهانه کتبی از آنها اخذ شد. همچنین، به شرکت کنندگان اطمینان داده شد که اطلاعات آنها به صورت محرمانه نگهداری شده و صرفاً برای اهداف پژوهشی استفاده خواهد شد.

آزمودنیها با مقیاس خود آسیب رسانی^۱ (ISAS)، پرسشنامه قربانی شدن در فضای مجازی^۲ (CYBVICS)، و مقیاس تحمل پریشانی^۳ (DTS) مورد ارزیابی قرار گرفتند.

مقیاس خود آسیب رسانی (ISAS) یک ابزار خود گزارشی می باشد که توسط کلونسکی و گلن (۲۰۰۹) طراحی شده و از دو بخش رفتاری و کارکردی تشکیل شده است. بخش رفتاری شامل ۷ سوال است. بخش کارکردی شامل دو عامل کارکردهای درون فردی (۵ کارکرد) و بین فردی (۸ کارکرد) است و با ۳۹ گویه، ۱۳ نوع کارکرد را می سنجد که عبارتند از: تنظیم هیجانی، تمایز خود از دیگران، تنبیه خود، مراقبت از خود، ضد تجزیه ای، ضد خودکشی، حس جویی، تعلق به همسالان، اثرگذاری بین فردی، اثبات قدرت، ابراز آشفتگی، انتقام گیری و خود مختاری. هر عملکرد توسط سه گویه ارزیابی می گردد و هر گویه در طیف لیکرت ۳ درجه ای رتبه گذاری می شود. برای محاسبه

1 . Inventory of Statements About Self-injury

2 . Cyber-Victimization Scale

3 . Distress tolerance scale

امتیاز کلی پرسشنامه، نمره همه گویه های پرسشنامه با هم جمع می شود. دامنه امتیاز این پرسشنامه بین ۰ تا ۷۸ خواهد بود. هر چه امتیاز حاصل شده از این پرسشنامه بیشتر باشد، نشان دهنده میزان بیشتر خود آسیب رسانی بدون خودکشی می باشد. در مطالعه روانسنجی این مقیاس بر روی ۲۳۵ دانشجوی که حداقل یک بار سابقه خود جرحی داشتند ساختار دو عاملی (عوامل درون فردی و عوامل بین فردی) برای آن استخراج شد، آلفای کرونباخ برای عوامل درون فردی و بین فردی به ترتیب ۰/۸۸ و ۰/۸۰ بدست آمد و حاکی از آن است که نمره شرکت کنندگان در این مقیاس با مقیاس های بالینی سنجش نشانه های شخصیت مرزی، خودکشی، افسردگی و اضطراب همبستگی دارد. قابلیت اعتماد ابزار به روش بازآزمایی در دوره زمانی یک تا چهار هفته ای ۰/۸۵ گزارش شد (کلونسکی و گلن، ۲۰۰۹). در ایران توسط خانی پور و همکاران (۲۰۱۳) ترجمه و روایی آن مورد بررسی قرار گرفته است پایایی مقیاس با روش آلفای کرونباخ ۰/۹۴ گزارش گردید و روایی صوری و محتوایی آن را مورد تأیید قرار دادند. در پژوهش فرجی و همکاران (۲۰۲۳) همسانی درونی بین سوالات آزمون با استفاده از روش آلفای کرونباخ ۰/۹۶ به دست آمد.

پرسشنامه قربانی شدن در فضای مجازی (CYBVICS) توسط بوئلگا و همکاران در سال (۲۰۱۹) طراحی شد. شامل ۱۸ سوال و ۲ خرده مقیاس است: خشونت های فضای مجازی در قالب قربانی شدن مستقیم با ۸ سوال و قربانی شدن غیرمستقیم با ۱۰ سوال است. نمره گذاری این مقیاس با استفاده از طیف لیکرت ۵ درجه ای است. کمترین نمره ۱۸ و بیشترین نمره ۹۰ است. در این مقیاس نمره بالاتر، قربانی شدن بیشتر در فضای مجازی را نشان می دهد. در پژوهش بوئلگا و همکاران (۲۰۱۹) اعتبار مقیاس به روش همسانی درونی ۰/۸۸ و در مطالعه مقدماتی که بر روی ۳۰ نوجوان ۱۲ تا ۱۸ ساله انجام گردید، ۰/۸۵ به دست آمد. برای بررسی روایی و اعتبار در پژوهش آنها نتایج تحلیل عاملی تأییدی از ساختار دو عاملی مقیاس در نمونه دانش آموزان به طور تجربی حمایت کرد. در ایران ابراهیمی و خواجه وند احمدی (۲۰۲۰) در ضریب آلفای مقیاس قربانی شدن در فضای مجازی را ۰/۹۳ گزارش نمودند. نتایج تحلیل عاملی اکتشافی ساختار دو عاملی مقیاس، قربانی شدن مستقیم در فضای مجازی و قربانی شدن غیرمستقیم در فضای مجازی را تأیید کرد. همبستگی مثبت و معنی دار میان این مقیاس با قربانی شدن توسط همسالان بیانگر روایی همگرایی مقیاس قربانی شدن در فضای مجازی است.

مقیاس تحمل پریشانی (DTS) توسط سیمونز و گاهر (۲۰۰۵) ساخته شد و دارای ۱۵ ماده و چهار خرده مقیاس است: تحمل پریشانی، جذب شدن به وسیله هیجانات منفی، ارزیابی ذهنی پریشانی و تنظیم تلاش ها برای تسکین پریشانی. عبارات این پرسشنامه، بر روی یک مقیاس پنج درجه ای نمره

گذاری می شوند و نمرات بالا در این مقیاس نشان گر تحمل پریشانی بالاست. در پژوهش سیمونز و گاهر (۲۰۰۵) ضرایب آلفا برای ابعاد تحمل، جذب، ارزیابی و تنظیم، به ترتیب ۰/۷۲، ۰/۸۲، ۰/۷۸، ۰/۷۰ و برای کل مقیاس ۰/۸۲ گزارش شد. همبستگی درون طبقه ای پس از گذشت شش ماه، ۰/۶۱ بود. همچنین، مشخص شده که این مقیاس دارای روایی ملاکی و همگرایی اولیه خوبی است. در ایران میزان آلفای کرونباخ و پایایی ترکیبی کلی مقیاس چند بعدی تحمل پریشانی را به ترتیب ۰/۹۶ و ۰/۹۰ و روایی همگرایی مقیاس چند بعدی تحمل پریشانی ۰/۵۹ بدست آمد و نتایج تحلیل عاملی تاییدی نیز حاکی از برازش ساختار عامل مقیاس بود (تفنگچی و همکاران، ۲۰۲۲).

برای بررسی رابطه بین متغیرها از ضریب همبستگی اسپیرمن و برای بررسی مسیرهای مستقیم و غیرمستقیم از تحلیل مسیر استفاده شد. محاسبات آماری با نرم افزار آماری SPSS نسخه ۲۲ و Smart PLS نسخه ۳ انجام گردید.

یافته ها

از مجموع ۳۵۵ شرکت کننده با میانگین دامنه سنی ۱۶/۴۵ سال، بیشترین فراوانی مربوط به سن ۱۷ سال با ۳۱/۳ درصد بود. برای بررسی نرمال بودن داده ها از آزمون کولموگروف-اسمیرنوف استفاده شد، یافته ها نشان داد سطح معناداری آزمون کولموگروف-اسمیرنوف برای تمامی شاخص های پژوهش کوچکتر از مقدار ۰/۰۵ است لذا توزیع داده ها نرمال نمی باشد. در پژوهش حاضر برای بررسی ارتباط میان متغیرهای پژوهش از همبستگی اسپیرمن استفاده شد. جدول ۱ ماتریس همبستگی، میانگین و انحراف استاندارد متغیرهای پژوهش

جدول ۱. ماتریس همبستگی، میانگین و انحراف استاندارد متغیرهای پژوهش

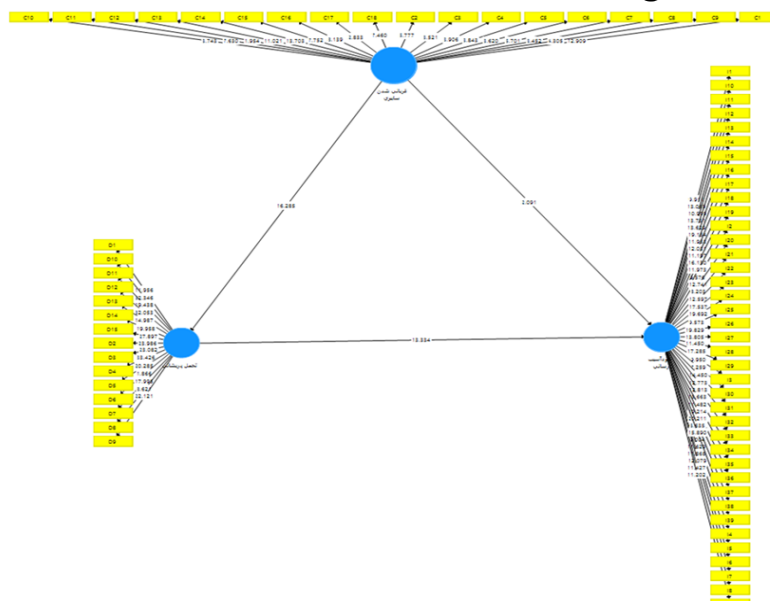
	۱	۲	۳	M	sd
۱. خود آسیب رسانی	۱			۱۰/۲۳	۱۲/۴۹
۲. قربانی شدن ساییری	۰/۴۲**	۱		۲۰/۲۵	۲/۸۵
۳. تحمل پریشانی	-۰/۶۹**	-۰/۵۳**	۱	۴۵/۶۶	۱۲/۷۵

$p < ۰/۰۱^{**}$ $p < ۰/۰۵^*$

همان طور که در جدول ۱ دیده می شود، میان قربانی شدن ساییری با خود آسیب رسانی ($p < ۰/۰۱$)، بین تحمل پریشانی با خود آسیب رسانی ($r = ۰/۴۲$ ، $p < ۰/۰۱$) و بین قربانی شدن ساییری با تحمل پریشانی ($r = -۰/۵۳$ ، $p < ۰/۰۱$) همگی در سطح ۰/۰۱ رابطه معناداری وجود دارد. به منظور بررسی نقش میانجی تحمل پریشانی از روش حداقل مربعات جزئی استفاده شده است که مراحل آن،

عبارتند از: ارزیابی مدل اندازه گیری مدل بیرونی یا ترکیبی، آزمون مدل ساختاری (مدل درونی) و آزمون مدل کلی.

ارزیابی مدل اندازه گیری مدل بیرونی یا ترکیبی: جهت اطمینان از وجود یا عدم وجود رابطه علی میان متغیرهای تحقیق و بررسی تناسب داده های مشاهده شده با مدل مفهومی تحقیق، ضرایب تی مورد بررسی قرار گرفت. که سطوح معناداری اکثر موارد بالاتر از ۱/۹۶ است. بنابراین از مقادیر مطلوبی برخوردار هستند که نتایج آن، در شکل ۱ ارائه شده است.

شکل ۱. مدل ضرایب معناداری مدل

سپس پایایی ترکیبی و آلفای کرونباخ مورد بررسی قرار گرفت که همگی بالاتر از ۰/۷ می باشد و نشان دهنده پایایی مطلوب پرسشنامه است. لذا مدل های اندازه گیری از پایایی مطلوبی برخوردارند. در ادامه روایی همگرا، روایی واگرا (بارهای عاملی) و معناداری در تحلیل عاملی تاییدی بررسی شد. مقدار روایی همگرا برای تمام متغیرهای تحقیق بالاتر از ۰/۵ است. بنابراین می توان گفت که روایی همگرای مدل های اندازه گیری مطلوب می باشد. همچنین بارهای عاملی، همگی از مقادیر معناداری قابل قبول بالاتر از ۱/۹۶ برخوردار می باشند. لذا می توان گفت پرسشنامه از روایی و اعتبار مطلوبی برخوردار است.

آزمون مدل ساختاری (مدل درونی): برای بررسی روابط درون مدل ساختاری، از آزمون تحلیل مسیر استفاده شد که نتایج آن در جدول ۲ ارائه شده است. در تمام مسیرها مقادیر تی، بیشتر از ۱/۹۶ است ($T\text{-Value} > 1/96$) که به لحاظ آماری معنادار و قابل تبیین است.

جدول ۲. آزمون تحلیل مسیر برای بررسی روابط درون مدل ساختاری

نتیجه	P	t	خطای استاندارد	ضرایب استاندارد	بررسی رابطه ها درون مدل ساختاری تحقیق
تایید	۰/۰۳	۲/۰۹	۰/۰۵	۰/۱۲	قربانی شدن سایبری ← خود آسیب رسانی
تایید	۰/۰۰۱	۱۶/۲۸	۰/۰۳	-۰/۵۳	قربانی شدن سایبری ← تحمل پریشانی
تایید	۰/۰۰۱	۱۳/۳۳	۰/۰۴	-۰/۵۷	تحمل پریشانی ← خود آسیب رسانی
تایید	۰/۰۰۱	۱۱/۶۲	۰/۰۲	۰/۳۰	قربانی شدن سایبری ← تحمل پریشانی ← خود آسیب رسانی

نتایج آزمون سو بل جهت بررسی اثر متغیر میانجی، سطح معناداری ۱۱/۶۲ بدست آمد که از سطح معناداری مطلوبی ($T\text{-Value} > 1/96$) برخوردار می باشد، میزان اثر متغیر میانجی در مدل مفهومی از طریق ضریب VAF مقدار ۰/۳۰ بدست آمد. بررسی ضرایب R^2 ، برای تحلیل رابطه میان سازه ها نشان داد، تحمل پریشانی و خود آسیب رسانی بترتیب قدرت متوسط و قوی توسط متغیر قربانی شدن سایبری پیش بینی می شود. همچنین بررسی معیار F^2 ، نشان داد، اندازه تاثیر قربانی شدن سایبری بر خود آسیب رسانی ۰/۰۲ است که به لحاظ آماری ضعیف، قربانی شدن سایبری بر تحمل پریشانی ۰/۳۹ است که به لحاظ آماری قوی و تحمل پریشانی بر خود آسیب رسانی ۰/۴۱ است که به لحاظ آماری قوی است.

آزمون مدل کلی: معیار GOF مربوط به بخش کلی مدل های ساختاری است و نشان می دهد که متغیر مستقل به چه میزان توانسته متغیر وابسته را پیشگویی یا تبیین نماید. با توجه به نتایج جدول ۳ و حصول مقدار ۰/۴۲ برای GOF، نشان از برازش مناسب مدل دارد و می توان بیان نمود که مدل ارائه شده توسط پژوهشگر تایید می شود.

جدول ۳. محاسبه GOF

نام متغیر	R^2	Communality	GOF	نتیجه
قربانی شدن سایبری	-	۰/۵۷		
خود آسیب رسانی	۰/۴۱	۰/۵۴		
تحمل پریشانی	۰/۲۷	۰/۵۳	۰/۴۲	تایید
میانگین	۰/۳۴	۰/۵۴		

بحث و نتیجه گیری

پژوهش حاضر با هدف تعیین رابطه تجربه قربانی شدن سایبری با خود آسیب رسانی با نقش میانجی تحمل پریشانی در دختران نوجوان انجام شد. نتایج مربوط به همبستگی بین متغیرهای پژوهش، همسو با پژوهش های قبلی نشان داد که بین قربانی شدن سایبری با خود آسیب رسانی (رستم آبادی و همکاران، ۲۰۲۴؛ دروینا و همکاران، ۲۰۲۳؛ احمد و همکاران، ۲۰۲۳) رابطه مستقیم و معناداری وجود دارد. در تبیین این یافته می توان اشاره نمود که وقتی نوجوانان با شرایط محیطی یا رویدادهای استرس زا روبرو می شوند و نمی توانند آنرا بوسیله تجارب یا توانمندی های خود حل نمایند احساس فشار جسمی و روان شناختی می کنند. به بیان دیگر عدم توانایی قربانی در کنترل رفتار فرد قلدر، باعث احساس ناتوانی در قربانی می گردد و قربانی برای کاهش این فشار ممکن است به رفتارهای ناسازگار مثل خودزنی روی آورد (انواری و منصوری، ۲۰۲۳). بنابراین خود آسیب رسانی بعنوان یک راهبرد مقابله ای اجتنابی و غیر موثر برای رها شدن از استرس یا تنش ناشی از تجربیات دردناک استفاده می شود.

یافته دوم پژوهش نشان داد، تحمل پریشانی با خود آسیب رسانی رابطه معکوس و معناداری دارد. این یافته همراستا با نتایج تحقیق اکبری و همکاران (۲۰۲۴)؛ فرجی و همکاران (۲۰۲۳)؛ صفارپور و همکاران (۲۰۲۳)؛ عباسی آبرزگه و همکاران (۲۰۲۳) می باشد. در تبیین این یافته می توان بیان نمود که هنگامی که نوجوان از گذر موفقیت آمیز از بحران ها و غلبه بر کشاکش های تحولی عاجز شود و عوامل نامساعد شخصی و رفتاری، توان چیرگی بر بحران ها را از او سلب کند، آنگاه وی غلبه بر پریشانی های روانشناختی را تجربه خواهد کرد و اختلال قابل ملاحظه ای در جریان بهنجار زندگی روزمره و جنبه های عاطفی، اجتماعی و شناختی بروز خواهد کرد که به دنبال آن شخصیت نوجوان و جوان دچار اغتشاش خواهد شد (صفارپور و همکاران، ۲۰۲۳). به نظر می رسد کمبود یا نبود عوامل محافظت کننده مانند توانایی تحمل پریشانی می تواند منجر به فعال سازی یا تقویت رفتارهای پرخطر مانند آسیب به خود گردد. در حالی که توانایی تحمل بالا، منجر به مقاومت افراد در برابر عواطف منفی شده و سلامت روانی و جسمی آنها را افزایش می دهد.

از دیگر یافته های پژوهش این است که قربانی شدن سایبری با تحمل پریشانی ارتباط معکوس و معناداری دارد. این یافته سازگار با نتایج تحقیق خورسند خطیبانی و همکاران (۲۰۲۱) است. در تبیین این یافته باید گفت، به نظر می رسد دانش آموزانی که نمی توانند هیجانات منفی خود را کاهش دهند، هنگام وقوع هیجانات پریشان کننده، توجه آنها جذب آن پریشانی می شود و عملکرد آنها به واسطه

تجربه هیجانات منفی، مختل می گردد. همچنین ممکن است در ارزیابی از وقایع هیجانی و نحوه برخورد با آنها، به رشد و بلوغ کافی نرسیده باشند و در حل مسئله، توانایی پایینی داشته باشند (خورسند خطیبانی و همکاران، ۲۰۲۱). بنابراین تحمل حالت های هیجانی منفی و توانایی رفتاری در مداومت بر رفتار می تواند بعنوان سپری در برابر قربانی شدن سایبری عمل نماید و دانش آموزانی که تحمل پریشانی پائینی دارند و با اجتناب از احساسات منفی مشخص می شوند، ممکن است بیشتر احتمال داشته باشد که اشکال مختلف قربانی شدن سایبری را درک یا تجربه کنند.

نتایج تحلیل مسیر نشان داد مدل نقش میانجی تحمل پریشانی در رابطه بین قربانی شدن سایبری با خود آسیب رسانی دانش آموزان دختر از برازش خوبی برخوردار است. به بیان دیگر، قربانی شدن سایبری بصورت مستقیم و غیرمستقیم با میانجیگری تحمل پریشانی با خود آسیب رسانی دانش آموزان دختر رابطه دارد. پژوهشی که به بررسی نقش میانجی تحمل پریشانی در رابطه بین قربانی شدن سایبری با خود آسیب رسانی پرداخته باشد، مشاهده نشد. اما بررسی پژوهش های مشابه (انواری و منصوری، ۲۰۲۳) نشان داد که تنظیم هیجان، میانجی رابطه بین قربانی شدن قلدری سایبری و رفتارهای خودکشی است. افرادی که قربانی قلدری سایبری می شوند، درگیر هیجان های منفی می شوند. سپس برای کاهش هیجان منفی به راهبرد تنظیم هیجان ناسازگار مثل سرکوبی روی می آورند و به طور مداوم مانع ابراز هیجان های منفی خود می شوند، اما این تلاش های غیر موثر سبب استفاده از رفتارهای ناخوشایند از جمله رفتارهای خودکشی می شود (انواری و منصوری، ۲۰۲۳).

در همین راستا، وانگ و همکاران (۲۰۲۱) نشان دادند که احساسات منفی تا حدی واسطه ارتباط بین قربانی شدن سایبری و خودآزاری غیر خودکشی است. قربانی سایبری شدن به عنوان یک عامل استرس زا عمل می کند که احساسات منفی قربانیان را بر می انگیزد و باعث می شود قربانیان از خود آسیب رسانی به عنوان یک استراتژی مقابله ای استفاده کنند. مکانیسمی که منجر به شکل گیری خود آسیبی می شود، موقعیتی است که احساسات منفی فرد را بر می انگیزد و منجر به انجام خود آسیبی به عنوان وسیله ای برای فرار یا تسکین تجربیات عاطفی ناخوشایند می شود. پیامد خود آسیبی، که تسکین احساسات منفی است، رضایت فوری را برای افراد به ارمغان می آورد. این تقویت منفی سپس ارتباط بین تحریک ناراحتی و خود آسیبی را تقویت می کند. بنابراین، تجربه بعدی تجربیات عاطفی ناخوشایند توسط یک فرد منجر به تبدیل خود آسیبی به یک پاسخ فرار خودکار می شود. یافته های این مطالعه، اهمیت تحمل پریشانی هیجانی را در زمینه قربانی شدن سایبری و خود آسیب رسانی به ویژه در رابطه با چگونگی درک موضوع در محیط آنلاین توسط دانش آموزان با سبک تنظیم استرس منفی که با

اجتناب از احساسات منفی یا حالت های آزارنده مشخص می شود، برجسته می کند. زیرا ممکن است به عنوان یک عامل محافظتی برای رفتارهای خود آسیب رسان عمل کند.

References

- Zhang, Z., Li, R., Zhou, Z., Wang, P., Yang, B., & Wang, X. (2023). The effect of physical activity on quality of life and parenting stress in children with attention-deficit/hyperactivity disorder: A randomized controlled trial. *Disability and Health Journal*, 16(1), 101377.
- Abbasiabrazgah, M., Zargham Hajebi, M. and Aghayousefi, A. (2023). The role of impulse control, cognitive strategies of emotional regulation, tolerance of emotional distress and rumination in predicting self-harm behaviors in adolescents referring to transitory harm reduction centers in Tehran. *Medical Journal of Mashhad university of Medical Sciences*, 65(6).
- Abd Ellatif Elsayed, H., & Aleriani, F. (2024). The relationship between distress tolerance and life satisfaction among young adults in Saudi Arabia. *Frontiers in psychology*, 15, 1447466.
- Ahmad, K., Beatson, A., Campbell, M., Hashmi, R., Keating, B. W., Mulcahy, R., Riedel, A., & Wang, S. (2023). The impact of gender and age on bullying role, self-harm and suicide: Evidence from a cohort study of Australian children. *PloS one*, 18(1), e0278446.
- Aizenkot D. (2022). The Predictability of Routine Activity Theory for Cyberbullying Victimization Among Children and Youth: Risk and Protective Factors. *Journal of interpersonal violence*, 37(13-14), NP11857–NP11882.
- Akbari, M., Seydavi, M., Firoozabadi, M. A., & Babaeifard, M. (2024). Distress tolerance and lifetime frequency of non-suicidal self-injury (NSSI): A systematic review and meta-analysis. *Clinical psychology & psychotherapy*, 31(1), e2957.
- Anvari, S. M., & Mansouri, A. (2023). The Relationship between Cyberbullying Victimization and Non-Suicidal Self-Injury and Suicide Behaviors in Adolescents: The Mediating Role of Emotion Regulation. *Clinical Psychology and Personality*, 21(2), 129-138. <https://doi.org/10.22070/cpap.2023.17691.1358>
- Bao, J., Wan, J., Li, H., & Sun, F. (2024). Psychological pain and sociodemographic factors classified suicide attempt and non-suicidal self-injury in adolescents. *Acta psychologica*, 246, 104271.
- Buelga, S., Martínez-Ferrer, B., Cava, M.-J., & Ortega-Barón, J. (2019). Psychometric Properties of the CYBVICS Cyber-Victimization Scale and Its Relationship with Psychosocial Variables. *Social Sciences*, 8(1), 13.
- De Luca, L., Pastore, M., Palladino, B. E., Reime, B., Warth, P., & Menesini, E. (2023). The development of Non-Suicidal Self-Injury (NSSI) during adolescence: A systematic review and Bayesian meta-analysis. *Journal of affective disorders*, 339, 648–659.
- Drubina, B., Kökönyei, G., Várnai, D., & Reinhardt, M. (2023). Online and school bullying roles: are bully-victims more vulnerable in nonsuicidal self-injury and in psychological symptoms than bullies and victims?. *BMC psychiatry*, 23(1), 945.
- Ebrahimi, S. and Khajevand Ahmadi, E. (2020). Psychometric Analysis of Cyber-Victimization Scale and its Relationship with Psychosocial Variables for girl students. *Women's Studies Sociological and Psychological*, 18(3), 145-180. <https://doi.org/10.22051/jwsp.2021.33203.2299>
- Ezakian, S., Mirzaian, B., & Hosseini, S. H. (2018). A review on Non-Suicidal Self-Injury in Iranian Young adults and Adolescents. *Clin Exc*, 8 (2) :14-25.
- faraji, R., babapour khairuddin, J. and Bakhshipour Roudsari, A. (2023). The Mediating Role of Mental Rumination in the Relationship between Alexithymia, Impulsivity, Distress Tolerance, and Self-criticism with Self-injury. *Journal of Psychological Studies*, 19(1), 47-63.
- Garner, R. C., & Kleiman, E. M. (2025). Distress Tolerance as a Moderator of Affective Forecasting Effects. *Affective science*, 6(2), 280–284.
- Islam, M. I., Yunus, F. M., Kabir, E., & Khanam, R. (2022). Evaluating Risk and Protective Factors for Suicidality and Self-Harm in Australian Adolescents With Traditional Bullying and Cyberbullying Victimizations. *American journal of health promotion : AJHP*, 36(1), 73–83.
- International Society for the Study of Self-Injury. (2024). Treatments for self-injury. Retrieved 29–07–2024 from.
- Khanipour, H., Borjali, A., Golzari, M., Falsafinejad, M. R., & Hakim-Shushtari, M. (2013). Self-harm in adolescents with delinquency and history of mood disorder: A qualitative research. *J Qual Res Health Sci*, 2(3). 195-207.

- khorsand khatibani, S. , Khosrojauid, M. & Abolghasemi, A. (2021). Predicting Bullying based on Personality Traits, Cognitive Emotion Regulation and Distress Tolerance in Students. *Journal of Modern Psychological Researches*, 15(60), 131-148.
- Klonsky, E. D., & Glenn, C. R. (2009). Assessing the functions of non-suicidal self-injury: Psychometric properties of the Inventory of Statements About Self-injury (ISAS). *Journal of psychopathology and behavioral assessment*, 31(3), 215–219.
- Larrazabal, M. A., Naragon-Gainey, K., & Conway, C. C. (2022). Distress tolerance and stress-induced emotion regulation behavior. *Journal of Research in Personality*, 99, 1–14.
- McMahon, E. M., Hemming, L., Robinson, J., & Griffin, E. (2023). Editorial: Suicide and self harm in young people. *Frontiers in psychiatry*, 13, 1120396.
- Molero Jurado, M. D. M., Martos Martínez, Á., Pérez-Fuentes, M. D. C., Del Pino Salvador, R. M., & Gázquez Linares, J. J. (2025). Cybervictimization and emotional symptoms in adolescents: mediating role of psychological flexibility versus inflexibility. *Frontiers in psychology*, 15, 1505422.
- Motale, M, Hosseini, S V, & Roshandel, A. (2024). Self- harm behaviours prediction based on frustration intolerance and self-compassion in adolescent girls. *IJPN*. 12 (1) :30-39Poudel, A., Lamichhane, A., Magar, K. R., & Khanal, G. P. (2022). Non suicidal self injury and suicidal behavior among adolescents: co-occurrence and associated risk factors. *BMC psychiatry*, 22(1), 96.
- Reinhardt, M., Rice, K. G., Cho, H., & Horváth, Z. (2025). Interconnectivity among different nonsuicidal self-injurious methods - a network analysis. *BMC psychiatry*, 25(1), 601. Rostam-Abadi, Y., Stefanovics, E. A., Zhai, Z. W., & Potenza, M. N. (2024). An exploratory study of the prevalence and adverse associations of in-school traditional bullying and cyberbullying among adolescents in Connecticut. *Journal of psychiatric research*, 173, 372–380.
- Safarpour A, Ghamari M, & Hosseinian S. (2022). Modeling structural relationships of social cognition with self-harming behaviors adolescent: mediating role of distress tolerance. *Journal of Psychological Science*. 21(120), ۲۴۱۶–۲۴۰۱.
- Simons, J. S., & Gaher, R. M. (2005). The Distress Tolerance Scale: Development and validation of a self-report measure. *Motivation and Emotion*, 29(2), 83–102.
- Tofangchi M, Raeisi Z, Ghomrani A, & Rezaee H. (2021). Developing the distress tolerance promotion package and comparing its effectiveness with compassion-focused therapy on self-criticism, fear of negative evaluation, and anxiety in women with chronic tension-type headaches. *Journal of Psychological Science*. 20(100), 621-634.
- Wang, Y., Chen, A., & Ni, H. (2021). The Relationship Between Cybervictimization and Non-suicidal Self-Injury in Chinese Adolescents: A Moderated-Mediation Model. *Frontiers in psychology*, 11, 572100.
- Webb, M. K., Simons, J. S., & Simons, R. M. (2020). Affect and drinking behavior: Moderating effects of involuntary attention to emotion and distress tolerance. *Experimental and clinical psychopharmacology*, 28(5), 576–588.
- Zhang, L., Li, Y., Cui, J., Liu, Y., & Niu, Z. (2025). The impact of cybervictimization on cyberbullying among college students: The roles of self-esteem and trait anger. *Acta psychologica*, 260, 105719. Advance online publication.

The relationship between cyber victimization experience and self-injury in adolescent girls with the mediating role of distress tolerance

Yasman Khakpash¹, Atefeh Shakiba Rad²,
& Mahnaz Majidi³

Adolescence is an important and distinctive period in an individual's social and psychological growth and development. One of the crises and challenges of this era is self-harm, which leaves a lot of psychological and social damage. The present study aimed to determine the relationship between cyber victimization experience and self-injury with the mediating role of distress tolerance in adolescent girls. To do this through, a descriptive correlational study 355 female students aged 15 to 18 in public secondary schools in Tehran who are studying in 2025 were selected using cluster random sampling method and assessed in terms of self – injury, cyber victimization and distress tolerance. The results of correlation and path analysis showed a significant relationship between the experience of cyber victimization and distress tolerance with self-injury and the mediating role model of distress tolerance in the relationship between cyber victimization and self-injury among female students has a good fit. In addition, the experience of cyber victimization is directly and indirectly related to the mediation of distress. The findings of this study highlight the importance of emotional distress tolerance as a protective factor in the context of cyber victimization and self-harm.

Keywords: Self-Injurious Behavior, Cyberbullying, Psychological Distress, Students.

1 Dept of Medical Sciences, SR.C., Islamic Azad University, Tehran, Iran.

2 Dept of Medical Sciences, SR.C., Islamic Azad University, Tehran, Iran.
(Corresponding author). Atefeh.shakibarad@gmail.com

3 Dept of Medical Sciences, SR.C., Islamic Azad University, Tehran, Iran.